

(Yasa İzleme Kurulu Başkanlığı Eliyle)
ANKARA BAROSU SAYIN BAŞKANLIĞI'NA

KONU : Özelleştirme Kapsam ve Programına Alma İşlemi İle
Özelleştirilmesi İşlemi İdari Yargı Yerlerince İptal Edilen
Karabük Demir Çelik Fabrikaları A.Ş. (KARDEMİR)'nin
Hukuksal Statüsü ve Yapılması Gerekenler Hk.

“... Türkiye’de artan Alman ekonomik nüfuzu, 1936 yılından itibaren Alman-İngiliz çekişmesinin şiddetlenmesi üzerine, İngiltere’de endişe doğurmuştur. (...) Türkiye, Karabük’te normal şartlarda elde edemeyeceği bir ağır sanayi tesisine, İngiliz-Alman siyasi rekabeti sayesinde kavuşacaktır. (...) Esasen daha 1946 yılından başlayarak, Türk kalkınmasında Amerikan görüşleri egemen olmaya başlamıştır. ABD, devletçiliğin bırakılmasını özel teşebbüsün ve yabancı sermayenin teşvik olunmasını, devletin sanayiden çok bayındırlık işlerine yatırım yapmasını istemektedir. “Türkiye’nin Bugünkü Ekonomik Durumunun Tenkidi” adlı Thornburg Raporu, Türk ekonomisine Amerikan müdahalesinin aşırı bir örneğidir. (...) Raporunda devletçiliğe son verilmesi fikri ileri sürülmektedir. (...) **Thornburg, bundan sonra hayret verici tavsiyelerini sıralamaktadır: Karabük Demir-Çelik Fabrikası tasfiye edilmelidir. “Karabük’ü Türk halkının hakiki ihtiyaçlarının temini uğrunda feda etmek, ilgili Türk makamlarının cesareti ve gerekli değişikliğin tahakkuku için Türkiye’ye yardım edilecek Amerikalıların bilgi ve hüneri için bir imtihan olacaktır”**”

(Max Veston Thornburg, Türkiye’nin Bugünkü Ekonomik Durumunun Tenkidi, Ankara 1950, s.54). (...)”¹

ANLATIM : Kuruluşundan itibaren daimi bir surette kapatılması için uğraşılan KARDEMİR’in *kapatılması* yönündeki makûs talihi, aşağıda kısaca açıklanan işlemler silsilesi üzerinden “devletçilik bırakılmak, işletme özel teşebbüse devredilmek” suretiyle, yenilmiştir! KİT’lerin “arpalık” olduğuna neredeyse herkesin inandığı bir zaman diliminde “Devlet burayı çalıştıramıyor, işletme gereksiz şişirmelerle istihdam kapısına dönüştü, arpalık oldu, öyleyse burayı kapatalım ya da 2 TL gibi bedel üzerinden özel teşebbüse devredelim. (...)” denilmiş, “Sosyal Devlet” ilkesinin [işsizi olmayan, istihdam koşullarının yaratılması ve korunması ilkesinin] “arpalık” deyimini ile karşılanması ve tanımlanmasına hiç kimse itiraz etmemiştir. ‘Kar’ın kutsal ışıltısı, herkesin gözlerini, düşlerini, düşüncelerini kamaştırmış, 1946 yılından bu yana ısrarlı “kapatılsın” dayatmalarının sebebi hiç araştırılmamıştır. Halen bu sebebin araştırılmadığı yerdeyiz. Thornburg misali, KARDEMİR neden kapatılmalıydı, ya da neden özel teşebbüse devredilmeliydi? KARDEMİR bir Devlet İşletmesi olarak çalışmaya devam ederse ne olacaktır, bunun sakıncası nedir? Hiç sorulmamış ve araştırılmamıştır. Bugün itibariyle KARDEMİR’de “Jeremy Grantham’ın kurucusu olduğu ABD’li varlık yönetim şirketi Grantham, Mayo, Van Otterloo,

¹ Doğan AVCIOĞLU, Türkiye’nin Düzeni, Dün-Bugün-Yarın, C.I, s.535, 558, 559; Tekin Yay., 1995/İstanbul.

CO LLc, Kardemir'in % 6,14 oranı ile en büyük hissedarıdır”lar² ve Thornburg ile emsalleri artık KARDEMİR kapatılsın dememektedirler. Çünkü ABD'li varlık yönetim şirketlerinden olan Grantham, Mayo, Van Otterloo, CO LLc, “bilgi ve hünnerleri” için açılan özelleştirme imtihanını başarmışlar! ve “Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %100'ü İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda A,B,D grupları olarak işlem görme”sini³ dahi sağlamışlardır. KARDEMİR neden kapatılmıyordu ya da Amerikalıların “bilgi ve hünnerlerini” sergileyecekleri özel teşebbüse devredilen bir işletmeye neden dönüştürülmeliydi? Ne üretilmektedir bu KARDEMİR’de? “Çelikhane Ürünleri: Blum, Kütük, Profil Taslağı; Haddehane Ürünleri: Beton Çelik Çubukları (Düz Yuvarlak), Beton Çelik Çubukları (Nervürlü), Çelik NPI Profilleri, Çelik NPU Profilleri, Eşkenar Köşebentler, GI Profil, Raylar, Kütükler, Kalın Yuvarlaklar, Kok Ürünleri; Kok Üretimleri: Amon. Sülfat, Pres Naft., Katran Boya, Karbol Yağı, Ham Benzol, Hafif Yağ, Ham Katran; Diğer Ürünler: Pik Demirler, Granüle Curuf, Oksijen, Azot ve Argon”⁴. Bu ürünler, bir Devlet İşletmesinde üretilirse...

KARDEMİR’de “Jeremy Grantham’ın kurucusu olduğu ABD’li varlık yönetim şirketi Grantham, Mayo, Van Otterloo, CO LLc, Kardemir’in % 6,14 oranı ile en büyük hissedarı” Oldukları Sürece Nasıl Gelinmiştir?

Özelleştirme Yüksek Kurulu 30.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı kararı ile (bu karar 03 Ocak 1995 tarih ve 22160 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır), Türkiye Demir Çelik İşletmeleri’ne bağlı Karabük Demir Çelik Fabrikaları Müessesesi özelleştirme kapsamına ve doğrudan özelleştirme programına alınmış, karar içeriğinde Kuruluş’un belirtilen grupların ortaklığı ile kurulacak olan bir şirkete devri uygun mütalaa edilmiş, Kuruluş 13 Ocak 1995 tarihinde “Karabük Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.” olarak dönüştürülmüş, Karabük Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.’nin hisseleri, ÖYK’nun anılan Kararına dayalı olarak 17 Şubat 1995 tarihinde, kuruluşu tamamlanan, KARDEMİR A.Ş.’ye devredilmiştir. KARDEMİR A.Ş. ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı arasında “Devir Sözleşmesi” 30 Mart 1995 tarihinde imzalanmış, 7-14 Temmuz 1995 tarihlerinde 408 milyar TL’lik hisse satışı yoluyla KARDEMİR A.Ş. 12.780 ortaklı, halka açık bir anonim şirkete dönüşmüştür.

30.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının iptali istemiyle, bir işçi (Ali AÇIKGÖZ) tarafından, Zonguldak İdare Mahkemesi huzurunda E:1998/350 sayılı dosya üzerinden iptal davası açılmış, Mahkemesince yapılan yargılama sonunda 29 Mayıs 1998 tarihinde, K:1998/381 sayı üzerinden, 31.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının iptaline karar verilmiş, bu karar Özelleştirme İdaresi Başkanlığı’na 19.06.1998 tarihinde

² “tr.wikipedia.org” isimli internet sitesi [Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2011].

³ Y.a.g. internet sitesi

⁴ Y.a.g. internet sitesi

tebliğ edilmiş ve İdarece “yürütmenin durdurulması ve iptal kararının bozulması” istemiyle temyiz edilmiş, Yüksek Danıştay 10. Dairesi Sayın Başkanlığı E:1998/5476 sayılı dosya üzerinden 15.10.1998 tarihinde ilkin İdarenin yürütmenin durdurulması istemini, K:2000/5581 sayı ve 8.11.2000 tarihli kararı ile de Zonguldak İdare Mahkemesi’nin kararını onamıştır. Davalı idarenin karar düzeltme istemi ise Yüksek Danıştay 10. Dairesi’nin **18.06.2002** tarih ve E:2001/870, K:2002/2258 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

Zonguldak İdare Mahkemesi’ne ait 29 Mayıs 1998 tarih ve E:1998/350, K:1998/381 sayılı iptal kararı ile Özelleştirme Yüksek Kurulu’na ait 31.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı ÖYK kararı/işlemi iptal edilmiş ve bu yöndeki karar kesinleşmiş olmakla; KARDEMİR’in “özelleştirme kapsam ve programına alınması” yönündeki karar da iptal edilmiş olmaktadır. Başka bir deyişle, Mahkemece doğrudan doğruya 31.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı ÖYK Kararı iptal edilmiştir ve sözü edilen ÖYK Kararının 1. sayfasının 1. maddesinde “1) Türkiye Demir Çelik İşletmeleri’ne (TDCİ) bağlı Karabük Demir Çelik Fabrikaları Müessesesi’nin özelleştirme kapsamına alınmasına,” denilmiş, yine 1. sayfası 2. maddesinde ise “2) Kuruluşun doğrudan özelleştirme programına alınmasına,” denilebilmiş ve Zonguldak İdare Mahkemesince iptal edilip de Yüksek Danıştay tarafından onanan iptal kararı ile ÖYK’nun sözü edilen işlemi/kararı tamamen ortadan kaldırılmıştır. Yani ortada, Karabük Demir Çelik Fabrikaları Müessesesi’nin (KARDEMİR’in) özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkin bir işlem, karar tarihi itibarıyla ve halen YOKTUR. KARDEMİR’in özelleştirme kapsam ve programına alınması ve bu suretle özelleştirilmesine ilişkin ÖYK’nun 31.12.1994 tarih ve 94/16 sayılı kararı iptal edilmiş olmakla, iptal edilen bu işleme dayalı olarak tesis edilen diğer tüm işlemler de hukuk dünyasında hiç doğmamış, iptal edilen işlem ve bu işleme bağlı tekmil tasarruflar, makale şamil bir biçimde ortadan kaldırılmıştır. KARDEMİR’deki kamu paylarının Ticaret Sicilindeki devirleri (ya da benimsenen diğer yöntemlerle devri), KARDEMİR’in arazi ve üzerindeki yapıların Tapu Sicilindeki devri, hisselerin İMKB’nda halka arzı, KARDEMİR işçilerinin sözleşmelerinin feshi gibi pek çok özel hukuk işlemi, sözü edilen iptal kararına konu olan idari işlem üzerinden gerçekleştirilmiş olup, iptal edilen idari işleme dayalı olarak gerçekleştirilen özel hukuk işlemlerinin tamamı YOKtur ve yokluk saptaması süreye bağlı olmadığı gibi, yokluğun saptanması, yokluğu iptal kararı ile ortaya çıkaran yargısal etkinlik içinde, doğrudan doğruya İDARİ YARGI YERLERİNE aittir. Kaldı ki, iptal kararının “kesinleşmesi”nden sonra, iptal kararlarının mahiyeti gereği, ayrıca bir yokluk saptamasına da gerek yoktur.

KARDEMİR, yukarıda açıklanan sebeplerle, aradan kaç yıl geçerse geçsin “yok işlemler” üzerinden el değiştirmiş olmakla, ek bir başvuruya dahi gerek kalmaksızın, İdare’ye/kamuya iade edilmelidir. Bu Anayasa’nın 2, 11, 138. maddeleri ile İYUK’nun 28. maddelerinin zorunlu bir sonucudur. İşletmede payların el değiştirmiş olması, iptal kararının uygulanması zorunluluğunu

ortadan kaldırmayacağı gibi iptal kararının varlığı karşısında “iyiniyetli” devir ve alımlardan söz edilemez. İşletmenin “özelleştirme kapsam ve programına alınması” işlemi iptal edildiği için, hâlihazırda işletmenin “özel eller” eliyle işletiliyor olması hukuken açıklanamaz durumdadır. Öyle ki, Anayasanın 138. maddesi, yine Anayasanın 11. maddesi hükmü gereği, “kişiler” yönünden de bağlayıcıdır ve iptal kararının uygulanması gerektiğini emreden 138. madde gereği, işletmeyi işleten “özel eller” işletmeyi kamuya devre zorunludur. Aradan geçen süreler, amir düzeyde etkili ve yürürlü Anayasal ve Yasal normlara üstün değildir. İşletmedeki bir bölüm ya da en yüksek oranlı payların “yabancılar devri”⁵, Anayasa’nın üzerinde bir anlam ve öneme sahip değildir. Sorun yalındır ve sorun, İdari Yargı Yerlerinden verilen ve kesinleşen iptal kararının tüm hüküm ve sonuçları ile birlikte, gerçek ve kalıcı anlamda uygulanıp uygulanmadığı sorundur. Uygulanması zorunlu olan, iptal kararı **18.06.2002** tarihinde kesinleşmiştir. Aşağıda “dipnot:5”de aktarılan karara konu işlemin tarihi 27.4.1992 olup, Yüksek Danıştay kararının tarihi ise 28.5.2004’tür; Yüksek Danıştay aradan geçen 12 yıllık bir süreye rağmen söz konusu işlemi iptal edebilmiştir. KARDEMİR ile ilgili olarak verilen iptal kararının da, diğer tüm iptal kararlarında olduğu gibi, süre sorunu yoktur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, KARDEMİR ile ilgili kesinleşen iptal kararı ilgi tutulmak suretiyle ilgili İdareye (Özelleştirme İdaresi), iptal kararının uygulanması isteğiyle başvurulabilecek, istemin reddi ya da zımnen reddi halinde “*ret işleminin ya da zımni ret işleminin iptali*” isteğiyle dava açılabilir. Bunun yanında,

İşletmeyi ellerinde tutan ve kamuya devredilmesi için gerekli işlemleri uzun yıllardan bu yana ve halen gerçekleştirilmeyen özel kişiler yönünden Cumhuriyet Başsavcılıkları huzurunda, AY.’nın 2, 11 ve 138. maddeleri delaletiyle 5237 s. TCK’nun “*Hakkı olmayan yere tecavüz*” başlıklı 154. maddesi üzerinden suç duyurusunda bulunulabilecektir.

---

⁵ “... Dosyanın incelenmesinden, dava konusu 27.4.1992 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile, ... ait 5 çimento şirketindeki kamu hisselerinin ... Firmasına satışına dair Yüksek Planlama Kurulunun 6.9.1998 tarihli ve 89/74 sayılı, ... kamu hisselerinin ... Firmasına satışına dair 9.2.1989 tarihli ve 89/3, 10.9.1989 tarihli ve 89/21 sayılı kararlarının idari yargı kararlarıyla iptal edilmesine karşın, konunun iç hukuku olduğu kadar dış hukuku da ilgilendirecek boyutlara ulaşması ve anılan yargı kararının uygulamaya konulması halinde Türkiye ile şirketler ve giderek ülkeler arasında yeni hukuki sorunlar doğmasının kuvvetle muhtemel bulunması sebebiyle ve özelleştirme yöntemlerini yeniden belirleyen 7.3.1990 tarihli ve 90/2 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı dolayısıyla, anılan satış işlemleri konusunda geriye veya ileriye yönelik şekilde işlem tesisine hukuken imkân bulunmadığı yolunda prensip kararının alındığı anlaşılmaktadır. / Anayasanın ve 2577 sayılı Yasanın yukarıda aktarılan hükümleri ile ortaya konulan hukuki durum karşısında, yargı yerlerince verilen kararların, ilgili mercilerce uygulanması asil olup, bu yoldaki hukuki işlemlerinde yine aynı merciler tarafından hukuk kuralları çerçevesinde yapılması hukuka bağlı devlet ilkesinin bir gereğidir. / Hal böyle iken, Bakanlar Kurulunun iptali istenilen, 27.4.1992 tarihli kararı ile bu kararda sözü edilen, kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmamasını öngörür nitelikte bir prensip kararı alınması açıkça hukuka aykırı bulunmaktadır. (...)” (Danıştay 10. Dairesi, E:2002/4061, K:2004/5219, 28.5.2004 T.); Kazancı Bilişim.